

TILTAKSPLAN FOR SPREDT AVLØP

Nittedal kommune

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1. INNLEDNING	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Lokal forskrift	3
1.3 Konsekvenser	4
2. OPPRYDDING I AVLØPSSITUASJONEN	5
2.1 Planens tidshorisont	7
2.2 Brannvann	7
3. GODKJENTE AVLØPSLØSNINGER I SPREDT BEBYGGELSE	8
3.1 Infiltrasjonsanlegg	8
3.2 Minirensanlegg	8
3.3 Våtmarksfiltre	8
3.4 Tett tank	8
4. FORVENTET UTSLIPPSREDUKSJON TIL NITELVA	10
5. INFORMASJON	11
5.1 Informasjon på kommunens internettsider	11
5.2 Presse/media	11
5.3 Informasjonsmøter med entreprenører/utførende	11
5.4 Felles informasjonsmøte med anleggseier	12
5.5 Mindre informasjonsmøter	12
5.6 Informasjonsbrosjyre	12
5.7 Direkte informasjon	12
6. SAKSGANG	13
6.1 Varsel om pålegg	13
6.2 Pålegg	13
6.3 Melding/søknad om utslipp	13
6.4 Påminnelse/varsel om tvangsmulkt	13
6.5 Tvangsmulkt	13
6.6 Behandling av søknad om midlertidig dispensasjon fra krav om oppgradering	13
6.7 Behandling av klage	13
7. ØKONOMI	15

1. Innledning

Nittedal kommune har gjennomført vassdragsovervåkning i mange år. Generelt sett er vannkvaliteten i vassdraget dårlig og for å forbedre vannkvaliteten er det nødvendig å iverksette tiltak.

1.1 Bakgrunn

Tiltaksplanen for spredt avløp sammenfatter nødvendige tiltak i spredt bebyggelse, og er et ledd i prosessen med å innfri kravene som er anbefalt i Tiltaksanalysen for Nitelva. På regional basis er det utarbeidet en vannforvaltningsplan for region Glomma/indre Oslofjord. Gjennomførte tiltak vil bidra til at Nitelva kan innfri kravene for vannkvalitet fastsatt i EUs rammedirektiv. Disse kravene er overført til norsk standard gjennom vannforskriften og avløpsforskriften. Å bedre vannkvaliteten i vassdraget er også en av målsettingene i den nåværende kommunale handlingsplanen.

Vannforskriften og Avløpsforskriften setter krav om tilbakeføring av Nitelvas vannkvalitet til 3 x naturtilstanden innen 2021 (naturtilstanden vil si vannkvaliteten slik den var før menneskeskapt påvirkning). SFT mener i denne sammenheng at opprydding i utslipp fra spredt bebyggelse er en av hovedutfordringene i forhold til gjennomføring av kravene satt i forskriftene.

Nittedal kommune har mange separate avløpsanlegg fra 60 og 70-tallet som med stor grad av sikkerhet kan sies å ikke fungerer tilfredsstillende fordi anlegg over 20 år erfaringsmessig har behov for rehabilitering/utskifting. Det er derfor nødvendig å gjennomføre tiltak her.

Kommunen og private har over tid utvidet avløpsnett inn i nye områder, og dermed har mange eiendommer nå mulighet for tilkobling til kommunalt avløpsnett. Det har ikke vært automatikk i å sende ut pålegg til aktuelle eiendommer om tilkobling til ledningsnett når dette har blitt etablert i nye områder. Det er et mål ut fra miljøhensyn at flest mulig eiendommer er tilknyttet kommunalt avløpsnett fordi større renseanlegg har bedre/mer avansert teknologi og dermed renser bedre. Det er i planen utført beregninger over hvor mange eiendommer som kan knyttes til kommunalt avløpsnett.

1.2 Lokal forskrift

Nittedal kommune ligger i et område som er definert som følsom for utslipp, og det var derfor behov for et strengere og klarere lovverk enn § 12 i Forurensningsloven gir. Nittedal kommune har derfor sammen med flere andre kommuner i Romerike utarbeidet en lokal forskrift om utslipp av avløpsvann fra boliger og fritidsbebyggelse, "Lokal forskrift om utslipp av avløpsvann fra boliger og fritidsbebyggelse i Nittedal kommune". Denne forskriften var gjeldene fra 1.1.2008. og ivaretar behovet for klarere og strengere retningslinjer.

Separate avløpsanlegg som ikke overholder kravene satt i "Lokal forskrift om utslipp av avløpsvann fra boliger og fritidsbebyggelse i Nittedal kommune" skal oppgraderes i henhold til denne.

Renseløsninger som tillates ut fra forskriften er i prioritert rekkefølge:

- infiltrasjon i grunnen
- minirensanlegg, tilstandsklasse 1 med etterpolering
- våtmarksfiltre
- tett tank

Andre anleggstyper vil også bli vurdert med utgangspunkt i krav i forskriften hvis søknad om dette foreligger.

1.3 Konsekvenser

I dag tilføres generelt for mye næringssalter som fosfor og nitrogen til vassdraget og dette fører til eutrofiering (overgjødsling). Konsekvensen er endrede levevilkår i elva som i dette tilfellet fører til at naturlige plante- og dyrearter taper i konkurranse med arter som foretrekker mer næring og mindre oksygen.

I tillegg tilføres områder med spredt avløp for mye termostabile koliforme bakterier (TKB). Forekomsten av slike tarmbakterier indikerer fersk fekal forurensning, dvs. ferske ekskrementer fra varmblodige dyr. Påvises termostabile koliforme bakterier er det stor fare for at også andre sykdomsfremkallende tarmbakterier, virus og parasitter er tilstede, og disse kan utgjøre en helserisiko.

Dagens uryddige avløpssituasjon kan føre til forurensning av drikkevannsbrønner. Nitelva og enkelte tilførselsbekker i nedbørsfeltet er så påvirket at det frarådes å bade i Nitelva nedenfor Mølledammen, dette fordi mengden termostabile koliforme bakterier her i perioder er for høy til at dette er tilrådelig. Denne situasjonen kan og bør endres.

2. Opprydding i avløpssituasjonen

Kartlegging gjennomført i 2007 viser totalt 425 eiendommer (2125 personekvivalenter) med separate avløpsanlegg med egne utslipp eller tett tank i kommunen. Av dette er det 348 eiendommer (1740 personekvivalenter) som ligger så langt unna det kommunale avløpsnett at det dermed ikke er økonomisk forsvarlig å kreve tilkobling til kommunalt avløp.

Det er 77 eiendommer (385 personekvivalenter) som ligger ved det eksisterende offentlige avløpsnett uten å være tilkoblet. Disse vil bli pålagt tilkobling.

Boliger med separate avløpsanlegg som ikke kan påkobles kommunalt avløp og som ikke tilfredsstillt kravene i "Lokal forskrift om avløp i spredt bebyggelse" vil få pålegg om utbedringer iht. kravene i forskriften, dersom de ikke kan dokumentere at anlegget fungerer tilfredsstillende.

Opprydding i spredt bebyggelse vil skje på følgende måte:

- Eiendommer i rimelig nærhet til ledningsnett tilkobles dette.
- Resterende eiendommer i spredt bebyggelse uten godkjente avløpsløsninger pålegges oppgradering iht. "Lokal forskrift for avløp i spredt bebyggelse".

Den enkelte eiendomseier vil måtte bekoste utgiftene forbundet med tilkobling til kommunalt avløpsnett eller en evt. oppgradering av det separate avløpsanlegget.

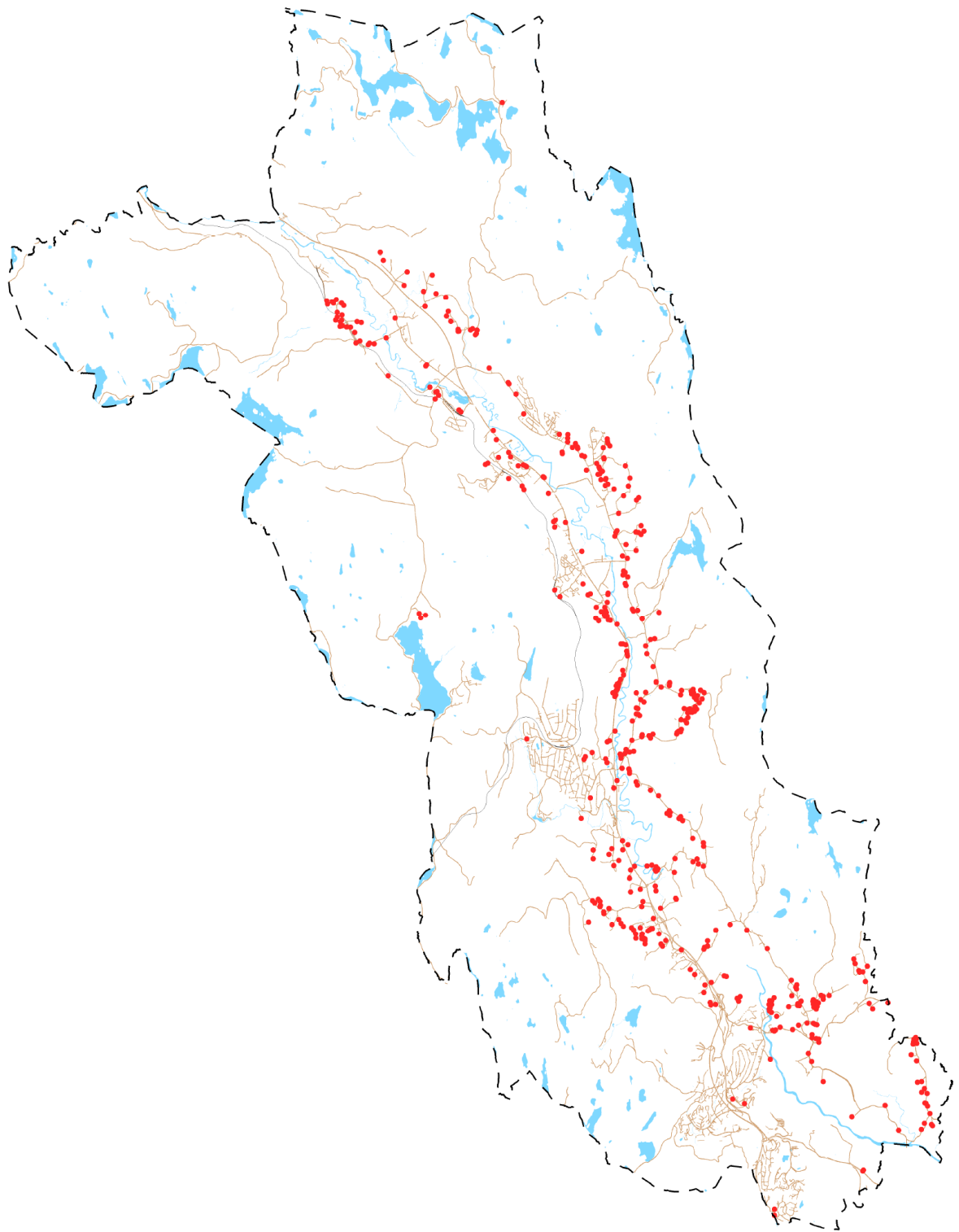

Fig. 1. Røde prikker markerer beliggenhet av separate avløpsanlegg i Nittedal kommune våren 08.

2.1 Planens tidshorisont

Sanering av separate avløpsanlegg og tilkobling til eksisterende avløpsnett i spredt bebyggelse vil foregå trinnvis, slik at et og et område vil få pålegg. Rundt 100 eiendommer vil få varsel om pålegg ang. tilkobling kommunalt nett eller oppgradering av separat avløpsanlegg i året, fristen for gjennomføring settes til 2 år. Målet er å være i havn med tilkobling til kommunalt nett/oppgradering av avløpsanlegg innen utgangen av 2016.

2.2 Brannvann

Det vil i mange tilfeller være lite økonomisk lønnsomt å etablere kommunalt avløp men ikke vann. Det tas derfor utgangspunkt i at eiendommseiere som kobler seg til offentlig avløp også ønsker seg kommunal vanntilførsel dersom offentlig vann er tilgjengelig.

Ut fra brannforskriften "Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen" står det at tettsteder med minst 200 bosatte, der avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter, skal ha tilgang til brannvann. Ingen områder i Nittedal uten kommunalt vann (og avløp), er så tett bebygd at det stilles krav om etablering av offentlig vann ut fra forskriften. Brannvesenet mener derfor at det ikke foreligger et krav om etablering av uttaksmuligheter for brannvann. Dette kunne ellers vært et godt argument for å utvide det kommunale vann og avløpsnettet i Nittedal kommune. Dette argumentet vil allikevel kunne virke positivt på ønsket om tilkobling til kommunalt nett.

3. Godkjente avløpsrenseløsninger i spredt bebyggelse

3.1 Infiltrasjonsanlegg

Slamavskillere skal benyttes ved rensanlegg med naturlig infiltrasjon i grunnen. Vasket pukk eller tilsvarende skal benyttes i fordelingslaget. Et riktig konstruert infiltrasjonsanlegg har en gjennomsnittlig levetid på 20 år, men dette avhenger av lokalgeografiske forhold. Når massene ikke lenger fungerer som rensemedium må de skiftes.

Infiltrasjonsanlegg trenger i liten grad oppfølging utover slamtømming. Planlegging av infiltrasjonsanlegg må gjøres av personer med hydrogeologisk kompetanse.

3.2 Minirensanlegg

Minirensanlegg bør velges der grunnforholdene ikke er egnet for infiltrasjonsanlegg, da helst med utløp til overflatevann. Minirensanlegget skal ha tilstandsklasse 1 med etterpoleringsløsning for bakteriefjerning. Det er ikke tillatt å tilsette klor i etterpoleringsløsninger. Et minirensanlegg må følges opp med årlige serviceavtaler, og det er også viktig at eier vet nok om hvordan anlegget skal fungere slik at vedkommende kan bestille service hvis anlegget ikke fungerer tilfredsstillende. Anlegget trenger i stor grad oppfølging for å fungere som forutsatt. Gjennomsnittlig levealder for minirensanlegg er ca. 20 år, da må anlegget, evt. komponenter i anlegget skiftes. Anlegget må etableres/rehabiliteres og føres tilsyn på av fagkyndig.

3.3 Våtmarksfiltere

Slamavskiller skal benyttes før våtmarksfilter. Der vassdraget enten har lite vannføring i perioder eller brukerinteresser som stiller store krav til vannkvaliteten, (for eksempel badevann, drikkevann eller vanningsvann) er våtmarksfiltere en god løsning siden anlegget har god renseeffekt på bakterier. Gjennomsnittlig levealder for rensemassene i våtmarksfiltere er ca. 20 år, da må rensemassene skiftes.

3.4 Tett tank

Der andre løsninger ikke er mulig, kan tett tank benyttes (gjelder i eksisterende bebyggelse, ikke ved nyetablering). Tett tank skal da plasseres i et tett rom i husets kjeller. Dersom plassering i hus er umulig må det støpes et tett rom til tanken i tilknytning til huset. Rommet hvor tanken plasseres skal ha volum under terskelhøyde som er større enn tankens volum. Det forutsettes i begge tilfeller kildeseparering, det vil si at svartvann går i tett tank og gråvann renses i eget rensanlegg. Det skal benyttes lavspylende toalett, vakumtoalett eller tilsvarende. Tanken skal ha alarm for høy vannstand.

Annen generell informasjon:

- Andre separate avløpssystemer enn nevnt over vil også bli vurdert med utgangspunkt i den lokale forskriften.
- Dersom det ikke kan dokumenteres at anleggene overholder utslippskravene stilt i forskriften, vil det bli gitt pålegg om utbedring av anlegget. Anleggseier er ansvarlig for å dokumentere at anlegget fungerer tilfredsstillende, dette kan bl.a. gjøres ved å analysere utslippsvannet fra anlegget. Overholder vannprøven kravene satt for innhold av fosfor, nitrogen og TKB, fungerer anlegget tilfredsstillende. Vannprøvene skal tas av en nøytral fagkyndig og analyseres på akkreditert laboratorium.

- Alle eiendommer i Nittedal som har anlegg med våtslam (dvs. alle overnevnte type anlegg utenom enkelte typer minirensesanlegg som tørker slammet) har tvungen kommunal tømming en gang i året.

Dette j.fr lokal forskrift om avløp i spredt bebyggelse og den sentrale forurensningsforskriften.

4. Forventet utslippsreduksjon til Nitelva

Separate avløpsanlegg deles inn i 4 klasser av miljøindeks, miljøindeksen gir en gradering av forurensningsbelastning. Miljøindeksen indikerer miljøpåvirkning fra anlegget basert på forventet fosfor, nitrogen og organisk stoff utslipp. Høy miljøindeks indikerer dårlig anlegg.

Ut fra tall presentert i Tiltaksanalysen for Nitelva er den gjennomsnittlige renseevnen til de separate avløpsanleggene i Nittedal 45 %. Utregnede tall i Tiltaksanalysen viser en tilførsel på 491 kg P i året fra spredt avløp.

Det er da tatt utgangspunkt i følgende verdier:

- Renseeffekt på anlegg med høy miljøindeks: 5 - 10 % P
- Renseeffekt på anlegg med lav miljøindeks: 75 - 95 % P

Spesifikk fosforproduksjon per person per døgn regnes normalt ut fra at en person slipper ut 1,6 gram fosfor (P) i døgnet. Da vil:

- 77 eiendommer tilkoblet kommunal avløpsnett gi en forventet fosforreduksjon tilført Nitelva på ca. 100 kg P i året.
- 348 eiendommer med separate avløpsanlegg med lav miljøindeks gi en forventet reduksjon av fosfor tilført Nitelva på ca. 390 kg P.

Beregningene er basert på 10 % renseseffekt på separate avløpsanlegg med høy miljøindeks og 80 % på separate avløpsanlegg med lav miljøindeks. Ved utregning er det tatt utgangspunkt i antall eiendommer med separate avløpsanlegg i 2008.

5. Informasjon

Informasjon er en viktig del av arbeidet med opprydding i mindre avløpsanlegg. En oppgradering av et mindre avløpsanlegg/påkobling til kommunalt nett er for mange anleggseiere en stor investering. Kommunen kan bidra gjennom å tilrettelegge for arbeidet med oppgradering ved å gi kommunens innbyggere god informasjon.

Lett tilgjengelig og tydelig informasjon kan lede til bedre forståelse av hvorfor tiltaket med oppgradering er nødvendig. Dette kan i sin tur gjenspeile seg i prosessen med at oppgraderingen går smidigere.

5.1 Infoside på kommunens internettside

Det vil i forbindelse med dette prosjektet bli opprettet en egen nettside med nyttig informasjon om spredt avløp på kommunens internettsider. Dette medfører at all informasjon om prosjektet med oppgradering av mindre avløpsanlegg/ påkobling til kommunalt avløpsnett blir lagt ut samlet på et sted. Dette vil gjøre det lettere for allmennheten å finne aktuell informasjon. På infosiden vil det legges ut generell informasjon om prosjektet, linker til nødvendige skjemaer, politiske saker, forskrifter, nyheter m.m.

Spesifikke hendelser som berører dette prosjektet blir lagt ut som nyheter etter hvert som prosjektet pågår.

5.2 Presse/media

Presse/media pleier selv å ta kontakt med kommunen når de finner noe av interesse og erfaringsmessig følger de med på bl.a. kommunens nettsider. En vil også søke å bruke pressen aktivt ved å sende ut pressemeldinger med informasjon om gjennomføring av dette prosjektet.

5.3 Informasjonsmøter med entreprenører/utførere

Entreprenører/utførere inviteres til et møte med kommunen. Dette møtet er mest aktuelt for entreprenører/utførere av separate avløpsanlegg, men entreprenører/utførere av påkobling til kommunalt avløpsnett vil også bli invitert.

På et slikt møte bør vi presentere:

- Generell informasjon om prosjektet og bakgrunnen for at dette gjennomføres
- Tidsplan og oversikt over i hvilken rekkefølge oppgradering av separate avløpsanlegg og påkobling til kommunalt nett er planlagt. Dette er viktig for at entreprenørene skal få en innsikt i kommende mengde arbeid slik at de har forutsetninger for å kunne møte etterspørselen.
- Presentasjon av gjeldende regelverk, herunder hvilke renseløsninger som er godkjent i Nittedal kommune.
- Informasjon om søknadsprosessen samt hvilke opplysninger som skal følge melding/søknad om utslipp.
- Informere om huseiernes mulighet for å opprette fellesanlegg.
- Informere om huseiernes mulighet om å søke Husbanken om lån/tilskudd

5.4 Felles informasjonsmøte med anleggseiere

En invitasjon til felles informasjonsmøte sendes ut sammen med at alle eiere av mindre avløpsanlegg tilskrives og gis informasjon om kvaliteten på sine anlegg. Til dette møtet inviteres en representant for overordnet miljømyndighet.

5.5 Områdemøter

Sammen med varsel om pålegg om oppgradering, sendes det ut invitasjon til et mindre informasjonsmøte. Informasjonsmøte vil være åpent for alle interesserte.

På slike møter bør vi presentere:

- Generell informasjon om prosjektet og bakgrunnen til at dette gjennomføres
- Oversikt over saksgang og hvilke frister som vil gjelde
- Krav om at det benyttes firmaer med nødvendig fagkompetanse
- Presentasjon av hvilke renseløsninger som er godkjent i Nittedal kommune
- Informere om muligheten for å minske kostnadene ved at flere brukere går sammen om et renselanlegg, et såkalt fellesavløpsanlegg
- Huseieres mulighet for samkjøring via felles anbud og utførelse
- Klageadgang

Det bør finnes informasjonsmateriell som møtedeltagerne kan få med seg hjem, som for eksempel godkjente renseløsninger.

5.6 Informasjonsbrosjyre

Det utarbeides en informasjonsbrosjyre til utdeling på informasjonsmøter og ved spørsmål underveis i prosjektet. Denne vil blant annet inneholde:

- Hvorfor oppgradering
- Hvilke anlegg skal oppgraderes og når skal de oppgraderes
- Godkjente renseløsninger
- Felles avløpsanlegg
- Klageadgang

5.7 Direkte informasjon

Direkte informasjon vil følge i korrespondanse med den enkelte anleggseier i saksgangen.

6. Saksgang

Nedenfor følger en oversikt over saksgangen ved pålegg om oppgradering av mindre avløpsanlegg.

6.1 Varsel om pålegg

Varsalet gis i samsvar med Forvaltningsloven § 16. Frist for å gi uttalelse settes til 3 uker fra mottak av varselbrev. Varsalet skal inneholde informasjon om det kommende pålegget, bakgrunnen for pålegget samt opplysninger om videre saksgang. Det skal også opplyses om muligheten for å søke om utsatt virkningstidspunkt fra krav om oppgradering. En invitasjon til et informasjonsmøte sendes ut sammen med varselet.

6.2 Pålegg

Hjemmelsgrunnlag for pålegg om oppgradering:

- Anlegg som har utslippstillatelse: Forurensningsloven § 18
- Anlegg som ikke har utslippstillatelse: Forurensningsloven § 7 evt. Forurensningsforskriften § 16-6.
- Påkobling til kommunalt nett: Plan og bygningsloven § 66-2, j.fr. Foru. §18

Frist for å etterkomme pålegget settes til 2 år. Vedtaket skal inneholde opplysninger om videre saksgang, samt informasjon om klageadgang/-frist.

6.3 Søknad om utslippstillatelse

Anlegg som blir krevd oppgradert må ha ny utslippstillatelse før arbeidene igangsettes. Det må sendes inn melding om utslipp etter Lokal forskrift om utslipp av avløpsvann i Nittedal kommune, samt søknad om tillatelse til tiltak etter Plan og bygningsloven.

6.4 Påminnelse/varsel om tvangsmulkt

Brev med påminnelse om frist for å etterkomme pålegget sendes ut om lag 6 måneder før fristen utløper. Påminnelse sendes både til de som ikke har meldt utslipp og til de som har meldt utslipp, men hvor vi ikke har fått melding om at anlegget er etablert. Samtidig varsles det om sanksjoner (tvangsmulkt) dersom pålegget ikke etterkommes.

6.5 Tvangsmulkt

Vedtaket om tvangsmulkt kan fattes med hjemmel i Forurensningsloven § 73 dersom avløpsanlegget ikke er oppgradert innen fristens utløp og det ikke er søkt om utsatt virkningstidspunkt. Tvangsmulkten betales til staten. Det er Skattefogden som inndriver tvangsmulkten dersom den ikke blir betalt. Dette er i motsetning til andre sanksjonsformer som inndrives av kommunen.

6.6 Behandling av søknad om utsatt virkningstidspunkt fra krav om oppgradering

Søknader om utsatt virkningstidspunkt som innehar prinsipiell karakter behandles av gjeldende politisk organ/formannskapet. Avslag på søknad om dispensasjon vil være et enkeltvedtak som kan påklages til Formannskapet som er kommunens klagenemnd.

6.7 Behandling av klage

Kommunens klagenemnd/formannskapet er klageinstans for pålegg om oppgradering, avslag på søknad om utsatt virkningstidspunkt og vedtak om tvangsmulkt.

7. Økonomi

Private utgifter forbundet med påkobling til kommunalt avløpsnett, som private stikkledninger, vil for den enkelte eiendom ligge i størrelsesorden 100 000 kr, men her vil det forekomme store variasjoner avhengig av lokal topografi og avstand til kommunalt avløpsnett. I tillegg tilkommer tilknytningsgebyr, abonnementsgebyr, avløpsgebyr og evt. vanngelbyr, de tre siste på årlig basis som pålegges eiendomseier å betale.

Ved etablering av nytt separat avløpsanlegg må det påregnes private investeringer for mellom 70 000 til 130 000 kr. I tillegg må det påregnes årlige utgifter til tømmegebyr og vedlikehold.

Investeringer i den størrelsesorden som nevnt over vil være et tungt økonomisk løft for mange innbyggere i Nittedal kommune. For innbyggere med lav betalingsevne kan det være aktuelt å få utsatt tidspunkt for tilkobling til offentlig nett/oppgradering av anlegg til eiendommen selges. Dette vurderes særskilt i hvert enkelt tilfelle, og søker må dokumentere alle forhold. Kriterier som det vil bli lagt vekt på er økonomisk evne, helse og hvor miljømessig sårbart område den som søker utsatt virkningstidspunkt bor i.